

De aci și o anumită lipsă de perspectivă. Pare că autorii sînt singurii care observă fenomenele negative ale societății și le denunță, fără a reliefa acele forțe sociale și în primul rînd chipul comuniștilor care în viața de fiecare zi luptă și le înving. Discuția a insistat îndeosebi asupra necesității de a se da viață artistică fenomenelor noi din viața socială, elementelor înaintate caracteristice unei republici socialiste, fără bineînțeles a renunța cîtuși de puțin la atacarea cu curaj a problemelor celor mai actuale și fără a toci ascuțișul polemicii.

Festivalul dramei contemporane cehe și slovace de la Bratislava a evidențiat, odată cu izbînzile noii dramaturgii, și pe acelea ale artei interpretative. Și aci, aceeași atitudine militantă, activă, a regizorilor, scenografilor, actorilor, străduința de a găsi forma scenică cea mai potrivită pentru a transmite mesajul pieselor, subsumarea mijloacelor artistice ideilor textului, obiectivelor sale. Merită subliniate, în primul rînd, sobrietatea decorurilor, laconismul, funcționalitatea lor. Plastica luminilor, sunetul, folosirea filmului, a muzicii, contribuie nu numai la crearea atmosferei, dar mai ales la ritmul alert, corespunzător planurilor multiple ale acțiunii, schimbărilor convenționale de timp și loc, deselor (chiar prea deselor!) retrospective. Jocul actorilor e la fel de simplu, descărcat de orice „teatralism“. Un mare număr de actori tineri susțin roluri dificile și complexe, cu o pregătire profesională remarcabilă, alături de maeștri ai scenei cehe și slovace, într-o unitate de stil de-a dreptul surprinzătoare. Chipurile unor actrițe ca Vlasta Fabianova, Marie Tomasova, ale unor actori ca Jaroslav Marvan sau Ludek Munzer pot fi cu greu uitate, ca și excepționala scenografie a lui Iosef Svoboda sau regia lui Otomar Kreica.

Nouă, vie, îndrăzneată, mișcarea teatrală din Cehoslovacia mi-a apărut, după Festivalul de la Bratislava, ca una din cele mai interesante experiențe ale artei teatrale contemporane.

Traian Șelmaru

SCRISORI DIN MOSCOVA

CE E NOU ÎN TEATRE

O strînsă legătură cu actualitatea caracterizează, chiar de la deschiderea ei, noua stagiune moscovită. Fără să mai aștepte date festive, așa cum se întîmpla de obicei în trecut, teatrele și-au inaugurat stagiunea cu noi spectacole pe teme contemporane. Marele avînt creator al poporului sovietic a inspirat pe mulți dramaturgi contemporani din tînăra generație și cea vîrstnică, care au scris noi lucrări dramatice dedicate omului nou, eroul zilelor noastre.

O trăsătură caracteristică acestui erou este năzuința lui spre viitor, conștiința lui generoasă care se dezvoltă în luptă, în învingerea greutăților. Acest om este înfățișat în neconținută mișcare, în transformare, îndreptat neconținut spre țelul său final, comunismul. Nu întîmplător, tînărul dramaturg E. Braghinski și-a intitulat ultima piesă *Întîlniri pe drum*. Piesa montată pe scena Teatrului de dramă „Stanislavski“ de regizorul Evghenii Simonov — al cărui spectacol *Poveste din Irkutsk* pe scena Teatrului „Vahtangov“ este cunoscut prietenilor din România — a suscitat un viu interes.

Eroii piesei — șoferul Leonid Kocerghin, tînăra doctoriță Nadia și Kolka, schimbul lui Leonid — se întîlnesc pe un drum anevoios din nemărginita stepă rusă. În cele cîteva zile de drum ni se dezvoltă minunatele calități ale oamenilor sovietici, eroismul lor cotidian.

Lupta pentru teme contemporane în teatrul sovietic a cuprins cercuri largi ale opiniei publice. Această problemă importantă a constituit recent obiectul unei ședințe a Consiliului artistic pentru teatrele dramatice al Ministerului Culturii al U.R.S.S. Oamenii de teatru au discutat pe marginea noilor piese publicate, ca *Flori vii de N. Pogodin*, *Pe Nipru de A. Korneiciuk*, *Dacă ești om de A. Movzon*, *Oceanul de A. Ștein*, *Amurgul zeilor de A. Sofronov*, *Explozia de I. Dvoretki* și altele, care au intrat deja în repertoriul teatrelor.

Accentul pus pe tema contemporană presupune creșterea exigenței față de

calitatea artistică a pieselor. Cu cât tema este mai actuală, cu atât cerințele în ceea ce privește măiestria artistică față de dramaturg, regizor, actor, sînt mai mari. Discuția „Regie și contemporaneitate“, organizată de revista „Teatr“, a pus ascuțit problema tratării profund artistice, curajoase, cu un adevărat spirit cetățenesc, a operelor despre contemporaneitate.

În plin avînt creator este azi și opera contemporană sovietică. Compozitorul I. Dzerjinski a prezentat recent Teatrului Mare din Moscova noua sa operă Soarta unui om, după nuvela cu același titlu a lui Mihail Șolohov. După Pe Donul liniștit și Pămînt desțelenit, aceasta este a treia operă a lui I. Dzerjinski pe un libret la baza căruia a stat una din lucrările cunoscutului scriitor sovietic, de care îl leagă o veche prietenie și colaborare creatoare. Noua operă a lui I. Dzerjinski se caracterizează printr-o mare expresivitate. În afară de melosul caracteristic acestui compozitor, el introduce în Soarta unui om, recitativul. Înainte de începutul fiecărui act (sînt trei acte), eroul operei, Sokolov, apare în avanscenă și povestește istoria celor ce vor fi văzute cînd se va ridica cortina. Compozitorul și-a construit opera pe contrastul între ceea ce se petrece cu Sokolov în prizonierat și gândurile lui în timp ce-l chinuiește dorul de patrie. Muzica actului trei este plină de optimism și mîndrie pentru omul sovietic, care a rezistat la toate greutățile războiului și a ieșit învingător. Scena finală arată reîntoarcerea lui Sokolov în patrie și întîlnirea cu micul orfan pe care îl va înfia.

Piesele Întîlniri pe drum de E. Braghinski, Flori vii de N. Pogodin, ca și opera Soarta unui om de I. Dzerjinski, sînt poeme originale despre eroul timpului nostru, despre acei oameni, constructori ai unei lumi noi, a căror viață este pătrunsă de un autentic eroism. Astfel, tema contemporană pătrunde tot mai puternic în viața teatrului sovietic.

E încă prea devreme să vorbim despre desfășurarea stagiunii teatrale de la Moscova, dar începutul ei este promițător.

Moscova, decembrie 1960

Aleksandr Gherșkovici

lector la Institutul de Artă teatrală
„A. V. Lunacearski“

MARIONETA ELECTRONICĂ ȘI PĂRINTELE EI, DOMNUL AKAKIA VIALA

Părerea că, în viitorul apropiat, literatura va intra într-o zonă de întuneric și dezinteres unanim, rămînînd numai o legendă aurită a altor timpuri și o nostalgie tristă a cîtorva inimi singulare, străbate azi o seamă de studii ale esteticienilor occidentali. Spaima că omul va intra în umbra științei și a tehnicii, iar inteligența artistică va trebui să se plece învinsă în fața superiorității lor, e strigătul de neputință care se aude tot mai des în publicațiile burgheze. Din cînd în cînd se ivește însă cineva care propune literaturii formule de longevitate, so-

luții de regenerare. Este mai totdeauna în scrisul lui o cutezanță obosită, un entuziasm uzat, o nădejde timorată, ca și cum ar ști din capul locului că totul nu-i decît un paleativ. Nici o clipă el nu-și închipuie că inaugurează un ev nou. Iată-l de pildă, pe Akakia Viala, care în „Revue d'Esthétique“ (numerele 1 și 2 din 1960) supune aprobării generale un proiect de „reîntinerire“ a teatrului prin eliminarea actorilor de pe toate scenele și înlocuirea lor cu marionete. Nu e un condei inspirat și violent acela care ne cheamă să-l